

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

93. An Pontifex sine justa causa irritando aliqua matrimonia sint invalida?
Ex part. 8. tractat. 1. resolut. 61.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

Et quendam alium, qui, vt eluderet sponsalia de futuro, ad quibus his mouebatur, tentabat cum alia contrahere matrimonium de presenti: timebantur autem in vtroque casu non leuia scandalajmò Sanchez d. disp. 1. n. 8. asserit Papam in pœnam alicuius grauis scelerati posse reddere aliquam personam perpetuò inhabilem ad matrimonium, quæ aliàs iure naturæ habilis sit; idque confirmat autoritate Calderini, & Alexandri de Næuo. De quo tamen potest dubitari; maxime, si matrimonium tali personæ esset necessarium. Et hæc omnia docet Auerta de Sacramento Matrimonij, quæst. 9. scilicet 4. cui adde Coninck de Sacramento. disp. 30. dub. 1. num. 9. & Petez de Matrimon. disp. 21. scilicet 3. num. 8.

RESOL. XCIII.

An Pontifex sine iusta causa irritando aliqua matrimonia, sint inualida? Ex part. 8. tr. 1. Ref. 61.

§. 1. **R**espondeo, requirit iustam causam ad hoc, vt Pontifex impedimenta matrimonij dirimentia constituat; qua non existente, probabile est, matrimonium contra eundem prohibitionem initum valere, vt ex communiori, post Hostiensem in summa, tit. de matrimonio contracto contra interd. Eccles. n. 3. Henricum cap. fin. n. eodem tit. & cap. quanto, n. 8. de consuetud. Ledesma 2. part. quæst. 53. art. 4. & alios quosdam docet Sanchez lib. 7. disp. 1. n. 6. et si contrarium dixerint Veracucius 1. part. art. 46. & Vega tom. 2. cap. 34. dubitante etiam Hostiensis cap. sua fraternitas, sub finem, de sponsa duorum. Ratio est, quia cum matrimonium sit aliquo iuris naturalis, & diuini, non potest Pontifex illud pro libitu interdiceret, nec eius contrahendi ius adimere.

2. Nec obstat dicere quòd multa potest peccando efficere Pontifex, cum tamen factum teneat. Secundo, quia cum olim potuerit dirimere matrimonium intra septimum consanguinitatis gradum contractum, vt constat ex cap. ad sedem 35. quæst. 5. donec gradus restricti sunt. cap. non debet, de consang. & affin. ita hodie poterit in vterioribus gradibus matrimonium initum dissoluere.

3. Non obstat hæc: nam respondeo, fatendo Pontificem dispensando in iis, quæ sunt & iure humano absque causa, peccare, aut validam esse dispensationem. Secus autem est, dum interdicit matrimonium in gradibus iure naturæ concessis, non existente iusta causa. Et olim dum Ecclesia interdixit matrimonium vsque ad septimum consanguinitatis gradum, iustam interdicens causam habuit: at post, successu temporis experientia docuit expedire gradus restringere, vt dicitur cap. non debet, de consanguinit. & affinit. & ita ibi restricti sunt. Postea autem Pontifex etiam modò plures gradus prohibere; si iudicaretur adesse nouam causam plures interdicens. Id enim non posse iuste, nec valde, circa iustam causam, affirmamus. Et ita præter Doctores citatos, nostram sententiam tenet Tannerus tom. 4. disp. 8. quæst. 4. dub. 1. num. 11.

RESOL. XCIV.

An Pontifex habeat potestatem soluendi matrimonium ratum, sed nondum consummatum?

Et an etiam in dicto casu possit dispensare ob communem pacem, altero ex contrahentibus inuito?

Et an non sit de iure diuino, nec naturali vinculum, seu separationis prohibitio talis matrimonij rati, & non consummati?

Et an Episcopus possit dispensare in matrimonio rato?

Et an Pontifex possit irritando aliqua matrimonia, sint inualida?

Et notatur aliquem euelum ad Pontificatum ante matrimonium consummatum, posse dispensare in matrimonio rato.

Et quid in tali casu dicendum est, si matrimonium sit consummatum? Ex part. 8. tract. 1. Refol. 62.

§. 1. **S**uppono, communiter Doctores asserere matrimonium consummatum baptizatorum non posse ab Ecclesia, nec à Pontifice dissolui; quia ex vna parte est indissolubile iure diuino, & naturali, & ex altera neque in Ecclesia, neque in Pontifice agnoscitur peculiaris aliqua facultas ad id concessa, absque qua nequit dissoluere, quod iure diuino, & naturali est indissolubile.

2. Hoc supposito circa præfens dubium negatiuam sententiam tenet Sotus disp. 31. quæst. unica, §. 3. tertio modo dici potest. Paludanus disp. 27. quæst. 3. art. 3. Sotus quæst. 1. art. 4. §. hinc tamen non obstantibus. Victoria de matrimonio, n. 281 Petrus Ledesma quæst. 67. de matrimonio, art. 2. dub. 1. concl. 2. & plures alij citati à Sanchez lib. 2. disp. 14. num. 1.

3. Probatur primo, quia matrimonium ratum est indissolubile, vt patet ex definitione matrimonij supra allata; ergo nequit per Pontificem dissolui. Secundo probatur, quia aliàs posset Pontifex in matrimonio consummato dispensare, quia solum differt accidentaliter à matrimonio rato. Tertio probatur, quia aliàs posset dispensare Episcopus in matrimonio rato, quia hoc non inuenitur ei prohibitum, & quidquid potest Papa in toto Orbe, potest Episcopus in suo Episcopatu. Vltimo probatur, quia aliàs posset matrimonium ratum cum vna contractum dissolui per matrimonium cum alia consummatum: patet, quia primum matrimonium est solubile, & secundum, minime. Et ita hanc sententiam præter Doctores citatos tenet Basilius Pontius de matrimonio. lib. 9. cap. 3. Couarruias 4. Decret. p. 2. cap. 7. §. 4. n. 14. & alij, quos citat & sequitur ex Societate Iesv Mæratius de matrimonio. disp. 6. scilicet 7.

4. Sed contrariam sententiam tenendam esse existimo, quam teneat Sanchez lib. 2. disp. 14. Lessius lib. 2. cap. 40. dub. 19. Henricus lib. 11. cap. 8. n. 11. & alij plures penes ipsos. Probatur hæc sententia primo, ex facto Pontificum præter relatos ab Antonino supra Nauar. loco cit. refert Paulum III. & Pium IV. ter vel quater ex eius consilio dispensasse, vt quædam matrimonia omnino clandestina, nondum consummata soluerentur in remedium animarum alioquin probabiliter periturarum, Gregorius XIII. dicitur vno die cum vndecim dispensasse, refert Henriquez lib. 1. cap. 8. num. 11. in commentario littera F, atqui non est vllò modo verisimile Pontifices in re tanti momenti errare, cum eorum error grauius Ecclesie noceret. nam non solum esset in facto, sed redundaret in doctrinam Ecclesie perniciosa, quia suo facto implicite doceret post matrimonium ratum coniuges posse à se inuicem separari sine iniuria, & sine graui irreuerentia erga Sacramentum.

5. Confirmatur; eorum error esset circa vnum ex præcipuis capitibus Religionis nostræ, qui sanè esset intolerabilis.

6. Dices, errorem tantum esse speculatiuum, in quo excusantur, eò quòd sequantur probabilem variorum Doctorem sententiam. Respondetur, id non satisfacere, cum etiam error speculatiuus in doctrina morum, vel ex facto, ex quo sequeretur error in doctrina morum & præsertim in Sacramentis, esset perniciosissimus Ecclesie. Vnde dicendum Pontificem in hoc non solum excusari propter Doctorem autoritatem, sed potius ex eo quòd adhibito maturo examine id fecerit, confirmati Doctorem sententiam.

7. Confirma

Sup. hoc lib. Ref. seq.

Sup. eodem in hoc §. in Refol. non præterit & gnanter in eius §. Nec obstat. Et sup. contento in hoc vers. Tertio infra in Ref. 98. & leg. cam per totam, & alia Refol. & §. eius annotationum.